

Gestaltungsprogram

Väg E22 Hurva–Bromölla

Koncept 2002-09

Uppdragsorganisation:

Beställare:	Vägverket Region
Projektledare:	Björn Tillström
Landskapsarkitektur:	Karin Gullberg
Landskapsarkitektur:	Lennart Andersson
Miljö:	Anne Andersson

Konsult:	Vägverket Konsult
Uppdragsansvar och	
Landskapsarkitektur:	Dan Settergren
Landskapsarkitektur:	Chatarina Hennig
Landskapsarkitektur:	Cecilia Frederiksen
Vägarkitektur:	Benny Birgersson
Brofrågor:	Magnus Wiberg
Kartor:	Malin Arvidsson
	Mattias Benninge

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriet
medgivande L1999/139

Foto:

Sidorna 40,52,68,70 och 71: Olle Norling

Sida 10: Mats Lindqvist

Snedbilder Fogdarp - Hörby norra: Chatarina Hennig

Snedbilder Hörby norra - Vä: Tyréns Infrakonsult

Övriga foton Dan Settergren, Chatarina Hennig

Gestaltningsprogram

Väg E22 Hurva–Bromölla

Koncept 2002-09

Innehåll	5
Förord	7
Sammanfattning	9
1.1 Bakgrund	11
1 Inledning	11
1.2 Syfte	11
1.3 Omfattning	12
1.4 Vägarkitektoniska mål	13
2.1 Det skånska landskapet	15
2 Förutsättningar	15
Historisk utveckling	16
Det Skånska landskapets karaktärsdrag	17
2.2 Landskapet kring E22	19
Mellanskånes slättlandskap	19
Odlingslandskap söder om Ringsjön	22
Åslandskapet på Linderödsåsen	22
Mosaiklandskapet vid Tollarp	23
Kristianstadsslätten	24
Nordöstkånes slättlandskap	24
2.3 Nuvarande väg E22 mellan Hurva och Bromölla	26
Vägstandard	26
Vägrummet	27
Upplevelseperspektivet	28
Trafikantupplevelse	29

INNEHÅLL

3 Vägens formgivning 31

- 3.1 Vägen i landskapet 31
- 3.2 Ny väg mellan Hurva och Bromölla 32

4 Utformningsprinciper 35

- 4.1 Vägen med sidområden 36
- 4.2 Văganläggningar 39
- 4.3 Konstbyggnader 44
- 4.4 Element i vägrummet 50
- 4.5 Vägrummets möblering 66
- 4.6 Övrigt 72

5 Förslag till åtgärder 75

- 5.1 Viktiga vägavsnitt 75
- Från Hurva till Hörby 77
- Från Linderödsåsen till Kristianstad 97

6 Rekommendationer för fortsatt arbete 113

Källor och litteratur 115

FÖRORD

Vägverket har på regeringens uppdrag tagit fram handlingsprogram för att höja den arkitektoniska kvaliteten i väghållningen. Sedan 1999 finns inskrivet i väglagen att en estetiskt tilltalande utformning skall eftersträvas samt att hänsyn ska tas till stads- och landskapsbild och till natur- och kulturvärden. Kvalitetsprogrammen *Vackrare väg och Vägar* beskriver en rad insatser för hur Vägverket skall leva upp till kraven. En åtgärd är att lyfta fram gestaltningssprogram för vägprojekt som en generell metod. Syftet är att identifiera frågor om arkitektur och formgivning tidigt i vägprojekten för att de ska kunna bli vägledande för det fortsatta arbetet. Gestaltningssprogrammet ska skapa en samsyn på hur vägen slutligen ska se ut och fungera som ett stöd för alla som arbetar inom vägprojektets olika faser.

Väg E 22 är en viktig nationell och regional förbindelse som byggs om för att möta den framtida trafikutvecklingen. Ombyggnaden är uppdelad på ett flertal etapper där planerings- och projekteringsprocessen har nått olika långt för delsträckorna. Behovet av ett övergripande gestaltningssprogram som identifierar de viktiga arkitektoniska frågorna och skapar en sammanhållen helhetssyn för hela väg E 22 är därför särskilt stort.

Den kreativa processen ska fokusera på det som är unikt för det speciella vägprojektet och den bygd som vägen drar fram ige-

nom. Arbetet med att ta fram ett gestaltningssprogram bygger på noggranna analyser (t.ex. kulturmiljöanalys och naturmiljöanalys). Uppgiften är att i möjligaste mån anpassa vägen till sitt omgivande landskap samt att stärka vägens estetiska identitet både för de omkringboende och för att trafikanten ska erbjudas en angenäm och omväxlande resa.

Gestaltningssprogrammet för väg E 22 Hurva-Bromölla kommer ligga som grund och utgöra en vägledning för det fortsatta arbetet med väg E 22 och samtidigt syftar programmet till att definiera konkreta åtgärder på specifika platser utmed vägsträckan mellan Hurva och Bromölla.

Gestaltningssprogrammet redovisas som ett fristående dokument, där riktlinjerna för den estetiska utformningen av vägrummet och dess sidoområden formuleras och redovisas på ett samlat och tydligt sätt, för att det ska kunna följa med deletapperna genom sina olika faser.

Kristianstad 22 maj 2002

Karin Gullberg, Landskapsarkitekt VSK

Väg E22 genom Skåne

SAMMANFATTNING

Nuvarande väg E22 kommer att byggas om för att förbättra vägens standard och möta framtida trafikutveckling. Den nya vägen kommer att ges bättre framkomlighet samt ökad trafiksäkerhet och komfort. Ombyggnaden sker huvudsakligen på eller i anslutning till nuvarande väg men vissa sträckor kommer dock att byggas i ny sträckning. Arbetet kommer att delas upp i flera etapper.

Väg E22 är ett viktigt kommunikationsstråk som knyter samman större orter diagonalt genom Skåne och vidare till Blekinge. Vägen utgör riksintresse ur kommunikationssynpunkt och ingår i Vägverkets nationella stamvägnät. Beslut har tagits att E22 skall byggas om till 4-fältsväg med mitträcke och två principiella vägsektioner har lagts fast. Söder om Kristianstad kommer vägen att breddas från 13 m till 18,5 m och norr om Kristianstad kommer en konventionell motorvägssektion om 26,5 m att tillämpas.

Mot bakgrund av projektets varierande förutsättningar samt utbyggnadstiden som väntas ske under flera år har Vägverket Region Skåne sett det angeläget att ta fram ett gestaltningssprogram för vidare arbete. Gestaltningssprogrammet är tänkt att fungera som ett samordnat dokument som underlag för framtida projektering och byggande. I princip har gestaltningsfrågor alltid funnits med i Vägverkets planeringsprocess men utvecklingen med pa-

rallella utbyggnadsskeden och olika aktörer i projektering och byggande ställer allt högre krav på samordning och hur man löser vägarkitektoniska frågor.

Detta gestaltningssprogram är tänkt att vara ett levande dokument som fördjupas och förtydligas i takt med att utformningsfrågor behandlas. Programmet kan dels ses som ett informationsdokument och dels en vägledning för nya uppslag och utformningsprinciper. Tanken är att den nya vägen slutligen får ett arkitektoniskt uttryck och upplevs som en helhet både vad gäller vägens formgivning i stort och detaljutformning av enskilda element eller ytskikt. Gestaltningssprogrammet är uppdelat i fem avsnitt:

- Förutsättningar - landskapets karaktär och upplevelsen av vägen
- Den nya vägens planerade utformning
- Utformningsprinciper för vägrummet och dess ingående element
- Åtgärdsförslag för olika vägavsnitt
- Förslag till fortsatt arbete med gestaltningssprogram

1 INLEDNING

1.1 Bakgrund

En omfattande utbyggnad av vägnätet i Sverige har under senare år kommit att sätta fokus på vägarkitektoniska aspekter i vägplaneringen och samtidigt har kraven ökat på att ge arkitekturfrågor tillräckligt utrymme. Vägverket har på regeringens uppdrag tagit fram ett kvalitetsprogram, *Vägar - kvalitetsprogram för vägarkitektur*, VV-publikation 1999:102, för att höja vägmiljöernas arkitektoniska kvalitet. Kvalitetsprogrammet var en vidareutveckling av Vägverkets tidigare redovisning *Vackrare väg - Arkitektoniska kvalitetsfrågor i väghållningen*, VV-publikation 1997:88.

Ett handledningsprogram för gestaltungsarbetet, *Gestaltungsprogram - en vägledning*, VV-publikation 2001:65, har även framtagits för att införa en generell metod för gestaltungsarbete i vägplaneringen.

Väg E22, som i Sverige sträcker sig mellan orterna Trelleborg och Norrköping, knyter samman nordöstra Skåne med Öresundsregionen. Vägen är en viktig nationell och regional förbindelse och av vital betydelse för landets transportförsörjning och ekonomi.

Väg E22 ingår i den nationella väghållningsplanen och planeras byggas ut till 18.5 m fyrfältsväg med mitträcke alternativt till

26.5 m motorväg på vissa sträckor. Nuvarande väg har en skiftande vägstandard, som på vissa avsnitt är mycket låg.

För närvarande pågår planeringsarbetet för utbyggnad av vägen mellan Hurva och Bromölla. Planeringsprocessen för olika delsträckor har nått olika långt. På vissa delsträckor är utbyggnaden i begrepp att påbörjas, medan vägutredningsskedet eller arbetsplaneskedet fortfarande pågår för andra delsträckor. Behovet av ett övergripande gestaltungsprogram, som identifierar viktiga arkitektoniska frågor och ger en sammanhållen syn för hela väg E22 är därför stort.

1.2 Syfte

Detta gestaltungsprogram utgör en vägledning för det fortsatta arbetet. Programmet syftar till att ge generella mål och utformningsprinciper för vägrummet med sidoområden och förekommande gestaltande element. Samtidigt syftar programmet till att definiera konkreta åtgärder på olika platser utmed vägen. Tanken är att gestaltungsprogrammet skall utgöra grunden för ett samlat gestaltungsgrepp för hela vägsträckan mellan Hurva och Bromölla.

1.3 Omfattning

Gestaltningssprogrammet omfattar väg E22 mellan Hurva och Bromölla, en vägsträcka på 7 mil. Från Kristianstad och vidare mot sydöst planeras vägen att byggas ut till 18,5 m väg med 2,5 m mittremsa med mitträcke och mellan Kristianstad och Bromölla planeras vägen få standarden 26,5 m med 4 m mittremsa med mitträcke.

Gestaltningssprogrammet är uppbyggt i fem avsnitt:

- Förutsättningar - landskapets karaktär och upplevelsen av vägen
- Den nya vägens planerade utformning
- Åtgärdsförslag för olika vägavsnitt
- Utformningsprinciper för vägrummet och dess ingående element
- Förslag till fortsatt arbete med gestaltningssprogram

1.4 Vägarkitektoniska mål

Begreppet vägarkitektur definieras i *Vägar - kvalitetsprogram för vägarkitektur* publ. 1999:102. Vägarkitektur omfattar de tre begreppen arkitektur, estetik och miljö. God vägarkitektur förutsätter en helhetssyn där såväl tekniska, kördynamiska och funktionella krav som estetiska krav, hänsyn till befintliga värden, drift och underhåll etc. uppfylls. Vägarkitektur innefattar också en rörelse.

I arbetet med gestaltningssystemet för väg E22 har dessa övergripande vägarkitektoniska mål formulerats:

- Vägen ska anpassas till terrängen och det omgivande landskapet i så stor utsträckning som möjligt och inom ramen för Vägverkets styrande dokument, VU 94.
- Vägen ska förtydliga upplevelsen av det skiftande skånska landskapet. Vägens linjeföring ska framhäva de naturgeografiska variationerna, accentuera mötet med kulturhistoriska element och nutida betydelsebärare i landskapet.

Målsättningen är att trafikanterna som färdas på E22 får förståelse för det skånska landskapets identitet.

- Vägen ska ges en egen identitet. E22 ska om möjligt upplevas som ett sammanhållet element. De olika vägsekvenserna ska uppfattas som sammanhållna väggeometrisk avsnitt, vilka ska utgöra tydliga delar av vägen i sin helhet.
- Vägmiljön ska ges ett samlat arkitektoniskt gestaltningssystem vad avser väganläggningar, konstbyggnader, element i vägmiljön, till exempel bullerskärmar, och annan utrustning i vägrummet så som belysning, reklam, konstnärlig utsmyckning etc.
- De nya trafikplatserna utmed vägen blir viktiga knutpunkter. Trafikplatsernas läge och utformning ska anpassas till landskapet samt ges ett medvetet vägarkitektoniskt uttryck. Detta är avgörande för hur tätorterna annonseras och för orienterbarheten utmed vägen.

